

Князь Т.М. Формування мовної компетентності фахівців інженерного профілю. Історичні, мовні і методологічні тенденції розвитку сучасної освіти: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і мол. наук. Харків: ФОП Бровін О. В., 2016. С.52-53.

Т. М. Князь, канд. філол. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Формування мовної компетентності фахівців інженерного профілю

Невід'ємною ознакою освіченої, усебічно розвиненої людини є висока мовна культура, тобто вміння активно використовувати як знаряддя спілкування сучасну українську літературну мову з усіма багатствами виражальних засобів та властивими їй нормами. Оскільки мова виражає думку, є засобом пізнання й діяльності, то правильного професійного спілкування людина вчиться все своє життя. Знання мови професії підвищує ефективність праці, допомагає краще орієнтуватися на виробництві, а також у наукових і ділових контактах. ХХІ століття позначене бурхливим розвитком інформаційних технологій, що уможливають різні види комунікації, які є основою сучасних глобалізаційних процесів. За цих умов іншого ракурсу набувають і вимоги до особистості не лише як члена суспільства, громадянина, але і як фахівця, серед яких важливою є мовна компетентність.

Проблему правильності, майстерності мовної комунікації досліджують на міждисциплінарному рівні (Л. Мацько, Л. Пелепейченко, В. Шейнов та ін.). Питанням формування мовної компетентності особистості приділено значну увагу у працях Г. Богіна, Л. Варзацької, М. Вашуленка, С. Карамана, О. Кучерук, М. Пентиліук.

Будь-яка професійна діяльність потребує певних мовних і комунікативних умінь. Уже на етапі працевлаштування необхідно скласти резюме, брати участь у співбесіді, заповнювати бланки. Згодом потрібним стають уміння оформлювати ділову документацію, виступати з повідомленням чи доповіддю, укладати угоди, надавати й отримувати інформацію тощо.

Майбутній інженер-землевпорядник повинен оволодіти фаховими знаннями та вміннями й бути носієм основних цінностей професійної культури. Володіти мовою професії означає: знати закони і принципи української мови, спеціальну термінологію, специфічні найменування відповідної професійної сфери; використовувати усі ці знання на практиці, доречно поєднуючи вербальні й невербальні засоби спілкування. Отже, професійна мова – це насамперед термінологія, притаманна тій чи іншій галузі науки, техніки, мистецтва.

Фахівець предметної галузі повинен знати свою поняттєво-термінологічну базу. Поповненню словникового запасу може сприяти лише правильно організована робота зі словниками. Це передусім завдання, пов'язані з ознайомленням із терміном, аналізом і засвоєнням його словотвірних і правописних особливостей, з'ясуванням дефініції, упорядкуванням термінологічного словника спеціальності. Наприклад: перекладіть термін чи термінологічне словосполучення (*кипрегель, съёмка мензульная*); вставте пропущені букви, поясніть написання термінів (*гео..д, тр..ангуляц..я*); випишіть із тексту власне українські та запозичені інженерні терміни, з'ясуйте за словником їх дефініції; утворіть похідну форму від термінів спеціальності (*землевпорядкування, землевпорядник, землевпорядний*) тощо.

Навчання перекладу й редагуванню науково-технічної літератури формує мовну компетентність майбутніх інженерів. Саме переклад сприяє подоланню калькування з російської мови, орієнтує на нормативні для української мови форми лексики спеціальності. Наприклад: *Перекладіть текст "Кадастровая система" українською мовою.*

Корисними є вправи на формування умінь правильного вживання конкретного мовного матеріалу, що сприяє засвоєнню необхідних знань, а також умінню послідовно висловлювати свої думки. Наприклад: *Запишіть словосполучення, розкриваючи дужки. Прокоментуйте відмінкові закінчення: укладання (договір), за рішенням (керівник), затвердження (проект), установлення (прилад), візит до (Харків), підготувати звіт до (вівторок).*

Отже, мовна компетентність є показником сформованості системи професійних знань, умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, важливих для ефективної професійної діяльності.